

SPRAAKWATER

WIE VISIE HEEFT, MAAK ER EEN!

Willem Wensink*

■ Met de Omgevingswet op komst proberen al veel overheden ‘in de geest van de Omgevingswet’ te werken. En dat is heel goed. We worden immers door de Minister en het landelijk programma Aan de slag met de Omgevingswet opgeroepen tijdig werk te maken van de implementatie van de wet. Bovendien, al doende leert men. Zo worden nu al op verschillende plaatsen in ons land door gemeenten en provincies al omgevingsvisies opgesteld. Ook het Rijk werkt aan een nationale omgevingsvisie (meer daarover is te vinden via: <https://www.werkplaatsnovi.nl>). Opmerkelijk genoeg zijn er maar weinig waterschappen die nadenken over het maken van een omgevingsvisie. En dat is jammer!

■ Wat is een omgevingsvisie eigenlijk precies en wat is het doel? Een omgevingsvisie is een integrale langetermijnvisie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving. De inhoud wordt volgens de Omgevingswet (artikel 3.2) gevormd door: (a) een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de leefomgeving, (b) de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied en (c) de hoofdzaken van het te voeren beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving. Verder bepaalt de Omgevingswet dat in een omgevingsvisie rekening wordt gehouden met diverse beginselen, zoals het voorzorgsbeginsel en het principe ‘de vervuiler betaalt’. Een omgevingsvisie bindt alleen het vaststellend orgaan zelf. In programma’s wordt bepaald hoe uitvoering wordt gegeven aan een omgevingsvisie.

De reden waarom maar weinig waterschappen nadenken over het maken van een omgevingsvisie komt vermoedelijk door het feit dat waterschappen, anders dan gemeenten, provincies en Rijk, in de Omgevingswet niet worden verplicht een omgevingsvisie vast te stellen. Sterker, in de toelichting staat dat het maken van een omgevingsvisie: “gelet

op de reikwijdte en het integrale karakter voor waterschappen niet aan de orde [is]” (Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 3, p. 114).

Dit zal alles te maken hebben met het functionele karakter van het waterschap, maar miskent mijns inziens de opzet en inhoud van de huidige waterbeheerplannen. Het waterbeheerplan heeft in de afgelopen jaren namelijk steeds meer het karakter van een visiedocument gekregen. Het politieker worden van waterschappen zal daar vermoedelijk aan hebben bijdragen. Als gevolg daarvan fungeren waterbeheerplannen steeds minder als beleidsmatig afwegingskader voor bijvoorbeeld vergunningverlening. Iets wat ook niet onopgemerkt is gebeven in de rechtspraak en bij enkele vergunningaanvragen negatieve gevolgen heeft gehad voor de betreffende waterschappen. Een oplossing zou zijn dat waterschappen een omgevingsvisie opstellen, waarin de strategische hoofdkeuzes voor het beheergebied worden opgeschreven (strategisch deel van het waterbeheerplan). Het uitvoeringsgerichte deel van de huidige waterbeheerplannen krijgt in lijn met de bedoeling van de Omgevingswet een plaats in het waterbeheerprogramma, dat het waterschap verplicht is op te stellen.

* **Willem Wensink** is wnd. hoofd stafafdeling bij de Unie van Waterschappen. Hij is verantwoordelijk voor onder meer het team Bestuurlijk Juridische Zaken en als projectleider Omgevingswet nauw betrokken bij de totstandkoming van de Omgevingswet. Deze bijdrage is op persoonlijke titel geschreven.

Daarnaast biedt het maken van een omgevingsvisie door een waterschap kansen om het waterbelang steviger te verankeren in omgevingsvisies, programma's en verordeningen van andere overheden. Een omgevingsvisie is bij uitstek geschikt om bijvoorbeeld aan te geven hoe een waterschap wil inspelen op ontwikkelingen als klimaatverandering en bodemdaling. Hoe voorkomen we wateroverlast of juist watertekort? En wat vraagt dat op strategisch en uitvoerend niveau van partners (medeoverheden, maar ook maatschappelijke organisaties, burgers en bedrijven). Door dergelijke zaken op te schrijven, wordt helder waar een waterschap voor staat en waarop wordt ingezet. Transparantie en kenbaarheid zijn belangrijke functies van een omgevingsvisie. Met de opgestelde omgevingsvisie in de hand kan het waterschap het gesprek met gebiedspartners aangaan. Ook biedt een omgevingsvisie input voor watertoetsadviezen, die het waterschap geeft aan medeoverheden bij de totstandkoming van omgevingsvisies, programma's of verordeningen.

Kortom, het zou goed zijn als alle waterschappen gaan nadenken over het maken van een omgevingsvisie. Wie visie heeft, maakt er een! ■